

תצפית

● ואלה טענותיו העיקריות של חגי אשר, בספרו שחלקים ממנו יתפרסמו בימים הקרובים עליידי בן-גוריון:

שלבון נטל לידיו, לפני העסק הביש, את הפיקוח הבלעדי על הצוות שנועד לבצעו, וזאת בלי ידיעת שרת ומאחורי גבו. שהחלק הראשון של העסק הביש בוצע בלי הוראה מצד הממונים.

שהחלק השני של העסק הביש בוצע על פי הוראה שנתן לבון לקצין הככיר בשיחה פרטית בביתו של לבון, שלא בנוכחות עדים.

שעם היוודע כשלבון העסק עשו לבון והקצין הככיר יד אחת להעלמת הפרשה מידי צמרת מפא"י והממשלה.

שמשנה דיון סיכל את קשרי-ההשתקה עליידי כך שפוצץ את הפרשה רישמית בשיבת המטכ"ל, ואילץ את הקצין הככיר למסור את הפרטים.

שלבון ניהל חקירה סודית, תוך הונאת המעורבים, כדי להוכיח שנתן את ההוראה רק אחר-מעשה, וכי היה קורבן של תכני הקצין הככיר.

שלבון ויתר על נסיון זה כי אשר גילה מזכירו הוכחות נגודות, ועל כן דרש לבון את מינוי ועדת דוריאולשן כדי להרוויח זמן.

גירסה חד-צדדית זו, המבוי ססת על העלמת עובדות רבות, עיוות עובדות אחרות והמצאת עובדות אחרות, יגרום לוויכוח ציבורי רב, בין השאר מעל עמודי "העולם הזה". אולם גם זיכות זה ייתקל במכשול: סיי רובה של הצנזורה להתיר לי פירסום דברים הידועים לכל בחו"ל, דהיינו מהות העסק הי ביש ופרטיו.

● "מרד הביטניקים" ילך וי יגבר, יעמיד את הממשלה כי פני בעיות קשות. הפעולה הבאה: קריאה לציבור לסלפן למשרד ראשי הממשלה, למסור לו אישית את הדרישה לבטל את חוקי-החירום. שיטה זו, הנהוגה בארצות-הברית, עלולה לשמק את פטרי לת המשרד. שלב מאוחר יותר: צום המוני מסוּך לפני משרד ראשי-הממ"ש, שלה, כהמשך לצומו של אורי דייזיס, שהופסק עליידי מאסרו.

פעולות אלה יהיו רק חלק מן התנועה הנוכרת, המתפשטת בחרי גים רבים. עשרות הצעירים, שהצטרפו לאורי דייזיס בעת מסיק-הזיתים הבלתי-חוקי ונעצרו, יטרבו לשלם את הקנסות שיוטלו עליהם, ילכו לבית-הסוהר. זירה אחרת: משפט ציבורי על אורי דייזיס.

בהשתתפות אנשירוח רבים, שיערך השבת בחיפה. הולכת ומתגבשת החלמתה של שרת-החוקי להחליף את שגריר ישראל בווינגטון. גולדה מאיר סבורה, כי השגריר אייב הרמן חייב לפנות את מקומו לאדם חדש — כנראה טגן מנכ"ל המשרד גדלון רפאל. היא סבורה, כי אחרי השואה הגרמנית התפוך השגרירות בווינגטון נקודת המוקד החיונית ביותר של המדיניות הישראלית. עוד לפני כשנתיים הוצע להחליף את הרמן, אך הדבר נדחה מטעמים אישיים.

● אין כמעט כל ספק, כי עוד בימי הונתה של הכנסת הנוכחית יועבר חוקי-השבת המבוקש עליידי המפד"ל. תוצאתו העיקרית של חוק זה: שיתוך כל תנועה של כל-ירכב ציבוריים בשבתות — ובעיקר מוניות ומשאיות המובילות מתרחצים לחוף הים. לעומת זאת, תיתכן תזוזה לכושי, ביחס למצבם של זוגות מעורבים. ח"כ המפד"ל משה אונא העלה בפני הנהלת מפלגתו הצעה, לפיה תסכים הרבנות כי ענייני האישות של זוגות מעורבים אלה יועברו מטיפולה לטיפול בית-משפט אזרחי. בצורה זו יפתח פתח לנשואין אזרחיים של אזרחים בני דתות שונות, וינקל הלחץ למען הנהגת נשואין אזרחיים בין יהודים.

● בעת סיורו של נשיא תונים בכירות המרחב, המתחיל השבוע, יגע הכיב בורגיבה בשני נושאים המעניינים את ישראל. בבירות הערביות ניסה להעלות מחדש את הצעתו, כי המדינות הערביות לא ייכנסו במלחמה עם ישראל, אלא יעודדו את העם הפלסטיני לנהל את מאבקו במתכונת המקובלת של מלחמה אנטי-קולוניאלית. רק אם תתפתח מלחמה זו למימדים של ממש, והעם הפלסטיני יבקש עזרה מבחוץ, יגישו לו המדינות הערביות סיוע צבאי. בורגיבה נקט בקו זה גם בוועידת הפיסגה הערבית, הסביר כי בכך יזכה המאבק נגד ישראל באהדה רבה יותר בעולם, אך לבסוף נכנע לעמדה של יתר המדינות.

הנקודה השנייה הנוגעת לישראל: בורגיבה ינסה להשפיע על תורכייה לנתק לחלוטין את קשריה עם ישראל, ועל פרם לאחות את הקרע שלה עם מצרים ולצמצם את קשריה עם ישראל. הוא מקווה שקשריו עם המערב, ומעמדו המתון, יעזרו לו בכך.

את קיומו, נוהלה החצר בידי מועצת עוצ' רים, שהחלטותיהם חייבו את החסידים לא רק בענייני דת, אלא גם בענייני כלכלה. פוליטיקה והתארגנות.

ב-1940 הוציאו הנאצים גורדין מוחת על הרבי מבלו, אך אנשי הסי"ס שהגיעו ל- עיירה לא תיארו לעצמם כי היהודי הצמוק הוא המנהיג המבוקש. מספר ניכר של אנשי החצר הואשמו בהעלמת הרבי והוצאו להורג. בינתיים פתחו החסידים בהגננה במאמצים להוציא את הרבי מאזור הכיבוש הנאצי. קצין גרמני בכיר שוחד ב-25 קילור-גרם של זהב וב-10 אלפים דולאר, יצא ל- בלו, הביא עמו במכונית צבאית לבוודאפסט את הרבי ואת אחיו הצעיר מרדכי.

מאו לא נפרדו השניים. יחד עלו ארצה והשתכנו בבית גדול, שחסידיהם רכשו עבורם ברחוב אחי-העם בתל-אביב. בבית זה נולד ברילה, שנקרא על שם סבו יששכר דוב. אמו של הילד לא רצתה שכנה יהיה רבי, לכן עברה המשפחה לרחוב קריית-ספר, במרחק ניכר ממרכז הכת. אבל לאחר מות אביו, באו זקני החסידים ולקחו את הילד

אנו מאמינים כי אלפים רבים נוספים תומכים במאבקנו. כאשר יטילו את אלה את פתיקהם לטובתנו ביום הבחירות, יהיה ברור לכל המפלגות מה כווננו — וזאת, מבלי שאנחנו עצמנו נופיע כמפלגה "מת-חרה".

להוריד את ה"את". מה בכל זאת יאמרו ראשי האגודה לחבריהם, ביום הכ-חירות? בעד מי יציעו להם להצביע? את מי להתריס?

מבחינה זאת, השיב יצחק גורן, איש מושב חרות, "אני בן-גוריוניסט. אני בעד הורדת ה"את". האי של המפא"י, והתי של אחדות-העבודה".

כך דיבר אדם, שבמשך 40 שנה החזיק פינגס-דבר במפא"י. עמיתו באגודה היו חייפים עוד יותר בביקורתם על מפא"י. "נפקחו עינינו... רק עכשיו אנחנו רואים איזה בור שחיתות היא מפלגה זו... הדי-מוקראטיה היא רק פראזה ריקה... רוצים להפוך אותנו לעבדים... הם משפטיים-לדוגמא השגורים בפי איכרים שגדלו — או אף נולדו — בשורות מפא"י."

ראשית דאגתם היתה למשק שלהם. הם נחרדו מסעיפי החוק המוצע, השוללים למעשה מחברי-המושב כל זכות על משק, אינם מתירים לו להורישו או להיות בו כרונו. הדאגה הפרטית הפכה תודעה ציבורית עמוקה, כאשר השתכנעו המורדים שחוק זה הוא צעד ראשון לשלילת כמה מן החירויות היסודיות ביותר של האזרח. ההחלטה להציג רשימה נפרדת בין העובי-דנים החקלאיים נועדה לשמש אזהרה אח-רונה למפלגות השולטות במושבים, ובראשם מפא"י.

אם לא ישעו לאזהרה, ייתכן מאד כי עד לבחירות לכנסת יתפוך מרד המושבים אחד הגורמים החשובים במערכת הבחירות.

דת

יורשי-העצר מתחתן

עד גיל חמש היה ברילה ילד כמו כל ילדי רחוב קריית-ספר בתל-אביב. לפתע התייתם מאביו, ואז הפך להיות לא רק ליתום, אלא גם ליורש-עצר. אביו היה אחיו הצעיר של הרבי מבלו. החסידים חשבו שלאחר מות הרבי חשוך-הילדים, יעלה האח לכיסא ה-מקודש. מותו הפתאומי של מרדכי רוקח, אביו של ברילה, השאיר את בית בלו ללא יורש-עצר.

הרבי הראשון של חסידי בלו היה רבי שלום רוקח, שוכה לכינוי "שר שלום". עליו סיפרו, כי הדיר שינה מעיניו במשך אלף לילות רצופים, כדי לזכות לגילוי אליהו הנביא. בלילה ה-1001, כך אומרת האגדה החסידית, הופיע אליהו והחל מלמדו סתרי תורה. כמה פעמים ביקשה הרבנית לכבד את האורח הקשיש בכוס חמין, אך האורח לא שתה.

רבי שלום, שמוצאו היה מאמסטרדם, התי-יישב בעיירה בלו שבגליציה. הוא הפך את העיירה למרכז חסידי גדול, ואל נכדו כבר היו עולים לרגל מדי חג לא פחות ממאה אלף חסידים מרחבי אירופה המרוחית. את התנועה גיבש בעיקר בנו של "שר שלום", רבי יהושע מבלו, שיסד תנועה בשם חת-זיקי הדת, כדי ללחום בתנועת ההשכלה הגבלינית, שהחלה חודרת גם לפולין ול-גליציה.

מכל החצרות החסידיות בפולין היתה בלו היחידה הבנויה כמפלגה פוליטית. היא השתתפה בבחירות לועדי הקהילה, הושיבה רבנים ופיטרה אותם, קיימה נציגות מיר-חדת ליד הממשלה האוסטרו-הונגרית, שי-גליציה היתה אחד ממחוזותיה. בכל פעם שנערכו בחירות לפרלמנט האוסטרי, היה שר הפנים שם במיוחד לכהן בלבו, ושר הכלכלה שם ברכתו של הרבי. ברכה זו היתה שווה 200 אלף קול.

באחד המסעות הצטרף לשר המאיר אסי-סרטהאוי, גם צעיר יהודי ממשפחה מתבוללת כפראג. היה זה המשורר גיאורג לנגר. בלו כה מואז חן בענייניו, שלא חזר לביתו. הוא הפך ל"יושב" בחצרו של לנגר, אכל את היושקה, מרק-גריסים של חבורת היושבים, ורק כעבור 20 שנה חזר לפראג ופירסם ספר בציטית בשם סודות המיסתורין היהודי. ספר זה, שתורגם לכמה הינו עד היום הספר הקלאסי להכרת החסידות.

הצעות שידרך. ב-1924, בדיק מאה שנה מאז נוסדה ושולת בלו, עלה לכס האדמו"ר רבי אהרן רוקח, יגנו של "שר שלום". הוא היה אז בן 32, רזה וגמור. מנותק מן ה-עולם. היה זה הניגוד הגמור של אביו, רבי יששכר דוב גבה-הקומה, שניהל בעצמו את כל מערכותיה של חצרו. בימי רבי אהרן, שחסידיהם היו אומרים עליו כי יצרה-רע שכן

"נאצי!"

תחת חסותם. מפעם לפעם השמיעה האם טענות על שמרנותם ממנה את בנה יחי-דה, אך החסידים לא ויתרו. ברילה סימל בשבילם המשך השושלת. בהגיעו לגיל תשע הועבר לשיבה של חסידי בלו בירושלים. גם שם ניסאר מבודד, כששני אברכים שומרים עליו מכל פגע רע.

יום הברי-מיצוה של הילד נחוג לאחר שדודו, הרבי האחרון בשושלת בלו, נפטר. לכן היו כאלה שתבעו להכריז ביום זה על ברילה כעל רבי יששכר דוב השני מבלו. הזקנים לא הסכימו. לפני החתונה, פסקו, אין להכתירו, ואז החלו לחפש בת-זוג. ה-הצעה הראשונה באה מקריית-צאנז שב-נתניה: הרבי מקלויזנבורג הציע את בתו. זקני בלו דחו את ההצעה, מתוך נימוק כי הרבי מקלויזנבורג נמצא ברוב עם כמת חצרות גדולות, והשידוך עלול לסבך את בלו במריבות.

הצעה אחרת הגיעה מהרבי מסקוויר בי-ניו-יורק. הרבי, החולש על קריית חסידית גדולה בשם סקוויר טאון, הבטיח כי ברילה יהיה יורש-העצר לא רק של בלו, אלא גם שלו. הוא אף הסתמך על כך, שאשתו היא נכדתו של רבי יששכר דוב הראשון מבלו. אך גם לכך לא נתנו הזקנים את הסכמתם. לבסוף באה ההצעה מתציר וויניץ בבני-ברק: הרבי הוקן, העומד בראש החצר, הציע את נכדתו שרה-ילה. לא היתה זאת הפעם הראשונה שנקשרו קשרי-שידוכין בין שתי החצרות. לכן גראתה ההצעה לזקני בלו. בפגישה בין ראשי בית בלו לבין ה-רבי מויניץ סיכמו התנאים. ברילה לא ראה את הכלה המיועדת. די היה שאמו פגשה אותה ונתנה את הסכמתה. ואילו הכלה הסי-

(המשך בעמוד 18)